

Het trieste einde van DE BEER

Eigenlijk toch nog betrekkelijk onverwacht is er een definitief einde gekomen aan het voortbestaan van een van de mooiste vogelreservaten, niet alleen van Nederland, doch van geheel West-Europa: „De Beer”, op de „kop” van het eiland Rozenburg. Bulldozers grommen op de plaats, waar in de afgelopen zomer nog tweeduizend paren *grote sterns* hun jongen hebben grootgebracht en cutterzuigers vreten onverzettelijk hun weg langs de plekjes, waar misschien zelfs nog dit najaar vogelaars met ingehouden adem achter *morinelplevieren* aanschuifelden, die zich nu eenmaal zo weinig van mensen aantrekken, dat dure telelenzen volmaakt overbodig worden.

Een ontmoedigend verhaal, voor wie mocht hebben gemeend dat een natuur- of vogelreservaat onschendbaar zou zijn; voor wie de illusie mocht hebben gehad dat het inzicht en de offervaardigheid van hen, die een halve eeuw geleden reeds stappen namen en middelen beraamden om hier en daar wat van de toen reeds bedreigde natuur te redden, zouden worden erkend en gerespecteerd. Want laten we, bij alle teleurstelling, verontwaardiging of verbittering zelfs, vooral niet uit het oog verliezen, dat het hier niet ging om het vaststellen van een definitieve bestemming van een omstreden gebied, maar heel duidelijk van het ongedaan maken van een reeds lang geleden met wijs inzicht genomen besluit ten aanzien van een

terrein, waarvan de onvervangbare waarde volledig was erkend en aanleiding was geweest tot het nemen van maatregelen, die het ongerepte voortbestaan leken te verzekeren.

„De Beer” was een uniek vogelreservaat, uniek om zijn broedvogels, zowel als pleisterplaats van doortrekkers en overwinteraars, die zich elders vrijwel niet vertonen. Zij, die ervoor ijveren om zelfs in dit overbevolkte land nog wat bescheiden brokjes natuurschoon te behouden voor het nageslacht, hebben niet te elfder ure alarm geslagen toen anderen begerige blikken op de „gunstig aan diep vaarwater gelegen potentiële industrie- en haventerreinen” sloegen, doch meenden dat dit onvervangbare reservaat veilig was gesteld toen die anderen nog niet de minste belangstelling voor deze „waardeloze woeste gronden” hadden.

Wat met „De Beer” is gebeurd, doet de bange vraag rijzen, of straks misschien in het Naardermeer industrie flats zullen worden gebouwd voor de zo in de knel zittende Gooise gemeenten? Of er hotels zullen verrijzen op de onvolprezen Boschplaat? Of de Texelse Muyen zullen worden volgebouwd met bungalows?

Het geldt weliswaar niet voor „De Beer”, maar wij mogen er in dit verband toch wel aan herinneren, dat vele van onze natuurreservaten slechts konden worden aangekocht uit bijdragen van particulieren, die dat geld maar ternauwernood konden missen, maar wisten dat een offer werd gevraagd en dat blijmoedig brachten.

Het probleem van de onaantastbaarheid van natuurreservaten is overigens geen specifiek Nederlands probleem. In „Canadian Audubon” (Vol. 25, no. 5, nov.-dec. 1963), het tijdschrift van de Canadian Audubon Society wordt onthuld, dat in de nacht van 31 oktober op 1 november j.l. enige honderden „prospectors” het Parc de Gaspésie zijn binnengedrongen, van wie er velen al twee dagen lang op hun houwelen leunend op de klokslag van twaalf uur hadden staan wachten, op welk tijdstip dit provinciale natuurreservaat voor exploratie werd vrijgegeven. Gelukkig wordt dit bericht voorafgegaan door het verslag van een rede, die de Canadese minister van Mines en Technical Surveys, William H. Benidickson, die in september j.l. met nadruk op de jaarlijkse bijeenkomst van provinciale functionarissen heeft verklaard, dat exploratie en ontginning van delfstoffen in nationale parken onder geen voorwaarde zal worden toegestaan. Dergelijke activiteiten, aldus minister Benidickson, zouden in flagrante tegenstrijd zijn met de opzet van de nationale parken. Dit was duidelijke taal, doch de uitspraak was noodzakelijk geworden, omdat van de zijde van de mijnindustrie sterke druk op de regering wordt uitgeoefend, om ook de nationale parken vrij te geven voor exploratie en exploitatie. De uitspraak van de minister werd trouwens van de zijde van die industrie beantwoord met de mededeling, „dat er niets mooiers is, dan een goede mijn...”

Misschien mogen wij straks de mededeling verwachten, dat er geen mooiere aanblik denkbaar is, dan „ja-knikkers” van een aardoliemaatschappij op de Sluftervlakte of op de Boschplaat...?

De Stichting Natuurmonument De Beer (die een naamswijziging overweegt) is van mening dat elders in het Deltagebied maatregelen moeten worden getroffen om het verlies van De Beer enigermate te compenseren. Daartoe kan niet worden gewacht op de mogelijkheden, die over enige

Ook deze schoonheid ging verloren

decennia wellicht aan de zeezijde van de grote afsluitdammen zullen ontstaan. Een dergelijk vacuum zou onverantwoord zijn met het oog op de internationale verantwoordelijkheid die de natuurbescherming in Nederland heeft.

Het gaat hier b.v. om de van De Beer verdreven *grote sterns*, waarvan

meer dan driekwart juist in ons land broedt. En om de honderdduizenden eenden en steltlopers uit noordelijke landen, die tijdens de trektijden en in de winter op de voedselrijke slikken en zandplaten pleisteren.

Doordat elders in Noordwest-Europa ontginning en ontwatering drassige graslanden als ganzenpleisterplaatsen onbruikbaar hebben gemaakt, is er geen land in Europa waar in de wintermaanden zo grote aantallen ganzen hun toevlucht zoeken als bij ons. Maar ook in Nederland zijn deze terreinen, zoals De Poel ten zuiden van Goes en De Putting in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen, niet veilig voor cultuurtechnische ingrepen.

Compensaties voor deze en andere verliezen kan worden tot stand gebracht op een aantal buitendijkse gronden in het Deltagebied, die als toevluchts-oorden voor de elders verdreven planten en dieren kunnen dienen. Op geïsoleerde platen zouden grasvlakten moeten worden ingezaaid, waar de ganzen veilig hun voedsel kunnen zoeken. Op de Middelpaten in het Veerse Meer, die de Dienst der Domeinen de stichting onlangs in beheer gaf, zal in 1964 een proef met de aanleg van een ganzenreservaat worden genomen.

Voorts stelt de stichting alles in het werk nog drie buitendijkse natuurerreinen in beheer te krijgen, te weten de slikken in het Brielse Gat, de Ventjagersplaat bij Ooltgensplaat en de Slikken van De Heene. Helaas ondervindt zij, ondanks de medewerking van Domeinen, bij bepaalde overheidsinstanties hiervoor nog onvoldoende medewerking.

Het is triest te vernemen dat, terwijl de afbraak van De Beer reeds in volle gang is, omtrent eventuele compensatie voor het reservaat nog vrijwel niets vast staat. Waarbij er dan o.i. met nadruk op moet worden gewezen, dat toewijzing van gebieden als de Slikken van de Heene aan de stichting maar zeer betrekkelijk als werkelijke compensatie mag worden beschouwd, omdat daar nu reeds *visdieven* en *kokmeeuwen* broeden (en in 1963 zelfs een paartje *zwartkopmeeuwen*), zodat slechts de status van een dergelijk gebied zou veranderen. Dat het daardoor veiliger zou worden gesteld voor de toekomst, is nu juist iets, wat we na de ervaringen met De Beer moeten betwijfelen. Van werkelijke compensatie voor De Beer zou pas kunnen worden gesproken, als b.v. in de nieuwe IJsselmeerpolders een evengrote oppervlakte voor vogels aantrekkelijk terrein als reservaat zou worden aangewezen. Dat zelfs *grote sterns* daar een wijkplaats zouden kunnen vinden, heeft de vestiging van deze soort op eilanden in de zuigerputten nabij Lelystad al geleerd.